

Á luksusklassa út av eggini

Atli Dam, formaður javnaðarfloksins ger her nakrar viðmerkingar til seinastu frágreiðingina hjá Ráðgevandi nevndini viðvíkjandi Føroyum og samrøðu við formannin í nevndini, Skakk-Nielsen, í útvarpinum herfyri

Í farnu viku vitjaði ráðgevandi nevnd ríkismálaráðsins Føroyar.

Dómur hennara yvir borgarliga stýrið — eittast skul at vera — var ikki mildur:

»Tørvur á stýring her, tørvur á skerjing har.

Krav um rættan av mistøkum í fiskivinnu-politikki og tilmæli um ábyrgdarslú mótvegis børnum okkara og teirra ættarliði.

Ávisan av eini falskari privatismuni, sum nassar uppá landskassan uttan privata ábyrgd og eitt dundrandi varsko um at leypa av luksusklassanum, áðrenn koyrt verður út av eggini.«

Man nakað politiskt stýri hava fingið harðari dóm?

Vit finga at vita, at vit skulu heilt til Latinamerika fyri at finna slík stýri; í Europa finnast eingi, sum eru líka ábyrgdarleys.

Og hvat ger lögmaður? Talar hann um politisk tiltøk?

Nei, hann spottar og speirur og tykist at stuttleika sær óført, alt meðan luksusklassin við landsstýrisreisum er yvirteknar og samgongan dansar fyri tann pening, teir søgdu seg vilja spara til vælgerandi endamál.

Tiltøk verða ikki tikin. Mál verða ikki loyst.

Tiltøk verða ikki tikin. Mál verða ikki loyst, avgerðir falla ikki, og tí fær eingin svar.

»Sagen udsættes til næste år«-politikurin er aftur komin í hásetið. Men meðan tingmenn tá litlan skattapening høvdu at nýta, so snarast nú skattaskrávan upp í tey 50% íni fyri hvønn vanligan lóntakara í eini skattaskipan, sum als ikki roynist so sum frásagt frammanundan.

Men hvat, so er meira at býta til teir privat-kommunistarnar, sum útvaldir eru.

3300 milliónir í uttanlandsskuld

Tá hetta landsstýrið hevði sitið í gott ár og eitt hált, stóð undirritaða greitt, at skuldin til útland fór at vaksa upp um 2500 milliónir áðrenn tað legði frá sær aftur.

Hetta visti eg á ferð eftir ferð undir tingviðgerðum í 1982.

Men svarið var bert háðanariátur frá lögmanni og ein jánkaslig avsannan frá okkara lágtflúgvandi figgjarmálaráðherra.

Lögmaður dusaði sær og duser sær framvegis í tí, hann nevnr skeivar metingar á øðrum okjum, so sum at hann bert lorkaði okkum 600 tons av laks í hondum og ikki 900 tons, sum vandi var fyri eftir teim útallisum hann fódraði íslendingar við áðrenn samráðingar.

Hetta helt lögmaður var tað týðningarmesta, og ikki, at ein visti á ein vanda, sum var álvarsamur í sjálvum sær, tí vit høvdu hvørki ráð til at missa 600 ella 900 tons av laks.

Undirritaði metti eisini skeivt í 1982 viðvíkjandi teim 2500 milliónunum í uttanlandsskuld og mátti í 1983 revidera metingina til at verða millum 3000 og 4000 milliónir við árslok 1984. Men hetta er jú ikki tað týðningarmesta ella relevanta í málinum. Tað er, at ein við vitandi og vilja letur hetta henda.

Ovanliga høgi útflutningurin í 1982 og 1983 seinkaði vøkstrinum í uttanlandsskuld nakað, men gjaldsjavnahallið í 1984 verður helst ímillum 800 og 1000 milliónir, og hetta saman við at gjaldsjavnahallið í 1983 ikki er tær 400 milliónirnar, sum fráboðaðar eru, men helst fer upp á 525 milliónir ger, at vit nú meira neyvt kunnu meta uttanlandsskuldina við árslok 1984

til at bliva 3200–3300 mill kr. ella 3,3 milliardir.

Í part til hvørt føroyskt mansbarn umleið kr. 73.000 — mótvegis umleið kr. 35.000 — til hvønn dana. T. v. s. at høvdu vit Europamet við árslok 1983, so hava vit helst vunnið heimsmetið við árslok 1984.

Íløgur og ovnýtsla

Samgongumenn og hartil serliga Dimmalætting royna at júka, at tað eru stóru íløgurnar í farmaskip, sum orsaka vøkstrin. Tær eiga sín part, men annars er hatta ein sannleiki við ógvuliga stórum modificationum, ein sera nógv einfaldgjørdur sannleiki.

Tørvandi stýring og ovnýtsla eiga í minsta lagi helmingin av vøkstrinum, so neyðugar skipaíløgur kundu verðið framdar, uttan at uttanlandsskuldin fór upp um 1800 milliónir krónur. Eitt slíkt tal hevði verið munandi lættari at livað við.

Vit vita, at fyrstu tvey árin, samgongan sat, vakst uttanlandsskuldin til 870 milliónir upp um 1700 milliónir uttan at skip vórðu innflutt. Har var talan um eitt ávíst kurstap — 300 mill. kr. — men sannliga eisini um ein sterkt vaksandi innflutning av forbrúksvörum, t. d. bilum, videotólum og øðrum.

Hvat kurstapinum viðvíkir er at siga, at var dollarin ikki hækkaður í virði, so var hetta kurstap minni, men hinvægin var tá eisini útflutningurin minn og harvið gjaldsjavnahallið stórri, so ein partur av hesum kurstapi hevði komið ína sum ókt uttanlandsskuld kortini. Hóast oljan verður goldin í dollarum, hava vit ein nettofyrirum av hugum dollarakursi, so leingi uttanlandsskuldin liggur í sámuligari legu, so sum hon gjørði við árslok 1980.

Innflutningurin av nýtsliverum er ikki minkaður í 1983 og 1984, tvørturímóti vaks hann í 1983 við 13% um, m. a. tí at so nógvir bílar sum ongantið fyrr — orsakað av klevvarskapi samgongunnar í tollógarviðgerðini — vóru innfluttir.

Eitt munandi tal av milliónum stava frá útlandsskari figging av spekulatiónsvinningi við sølu av gomlum skipum, so sum møguligt bleiv, tá landsstýrið heilt ómhugsað setti tær reguleringar av skipainnflut-



inginum, sum undanfarna samgonga hevði sett í verk, úr gildi, ásetti innflutningsbann uttan at fremja fylgilógir ella reguleringar, sum kundu halda prisleguni á skipum støðuga.

Hesar skipadýrkanir hava ikki ókt skipsvirðini, men ókt trýstið á landskassan.

Javnaðarflokkurin hevur altíð talað fyri uppbyggjan av einum farmaskipafloata, hann hevur eisini framt neyðuga lóg-gávu hesum viðvíkjandi og ein stigvis og líðandi útbygging var farin í gongd. Men tað kann ikki vera skilagott at fremja eina milliáðutbygging á hesum øki eftir tveimum, trimum árum, og als ikki á ein slíkan hátt, at hvørt arbeidsplassið kostar 7–8 mill. kr.

Hetta setir propp í búskaparliga aðrálagið, tí uttanlandsskuldin veksur upp um tað, vit orka. Her var ein planlegging og stýring neyðug. Stýringin skuldi sjálvandi havt miðað ímóti, at ílagt bleivhar, har flest arbeidsplass vórðu skapað og har pláss var fyri okkum á markaðinum í spialskipasigling, uttan at kappingin bleiv ov hørð.

Ein milliard nýtt til farmaskip kann ikki nýtaasteinaferð afturat til annað, og hon skapar einans 125 arbeidsplass í trý ár, meðan okkum torva 250 — 300 nýggj arbeidsplass árliga.

Umlegging frá fjarløgum til Føroya leið lótu teir um seg ganga uttan fyrilit, har kom ongín regu-

lering fyrr enn ov seint var, eftiri er nú bert onkur gisli á Tvøroyri, sum ikki sleppur at leggja um.

Snøgt sagt allar tær lógir, Pauli Ellefsen hevur trumfað íggjnum í samgonguni til atlaðan frama fyri skipaíløgur hava havt álvarsligar negativar avleiðingar afturvið sær. Hetta visti javnaðarflokkurin ferð eftir ferð á í tinginum. Fólkafloks- og sjálfstýrismenn vóru samdir við okkum, men teir lótu seg buka við \$13 til at akta Paula Ellefsen.

T. d. hevur stuðulin til føroyskt skipasmíð ikki bót um kappingarfori okkara ella gjørt skipini biligari. Stuðulslánini til farmaskip vóru púra óneyðug, tey óktu bert um skattabyrðuna hjá vanligu lóntakaranum.

Umfordeiling

Hetta skattatrýstið er vaksið sum ongantið áður, og endaði nó stórt, at øll í lotuni stórt sæð rinda 50% í skatti, t. v. s. at tey flestu læna landskassanum pening (tey háløtu tó undantikin).

Ein orsøkin til økingina í skattatrýsti og minkingina í realløn segðist at vera, at nýtslan skuldi tálmost. Men tá skatturin verður latin út aftur til teirra, sum skulu sleppa at lástast sum um teir reka eitt privat vinnuliv við egnari ábyrgd, so kann brúkið ikki minka. Hetta visti javnaðarflokkurin alla tíðina á og hetta orðga innflutningstelinu "er bert hend ein

Framhald á síðu 23



Pauli Ellefsen, lögmaður, hevur ábyrgdina av ferdapoli-tikkinum